

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 5 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:

Administrațiunea tipografiei arhiepiscopice Sibiuu, strada Măcelarilor 47.
Correspondențele sînt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refușă. — Articuli nepublici nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rîndul cu litere armonioase — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Încă odată: Ergo.. caveant...

Sibiuu, 18 Februarie.

Dar ce a fost cauza de alarmă din „Gazeta Transilvaniei”? vor întreba cetitorii noștri, cari au cetit articolul nostru din fruntea numărului trecut al foaiei acesteia.

Nici mai mult nici mai puțin decât, că în Satumare, o parohie greco-catolică română a fost, prin uneltiri, înduplecată a introduce în biserică sa în locul limbii române, limba maghiară.

Spre mângâiere generală fie și că „Gazeta Tr.” ne dă speranțele cele mai bune, că Românii cei mai buni și cu simț românesc vor paraliza încercarea de a priva pe creștinii români a și exprima simțimentele lor religioase în limba lor proprie.

Aceia înse care au făcut începutul acesta nemăgulitoriu, oare se vor opri pe lângă încercarea primă ca să fie și cea din urmă?

Eată dară cauză destulă de a ține încă odată: Ergo... caveant... celor competenți, ca să fie cu grige cătră limba lor.

Repeșim și cu ocaziunea aceasta, ceea ce am și cu alte ocazii, că vina în casuri cum este și cel din cestiune nu se poate atribui întreagă străinilor de naționalitatea noastră. Noi Românii ar trebui să învățăm chiar dela Maghiari și să facem batăr numai jumătate din ceea ce fac dînșii. Ei cari se cearcă a ne alunga limba din școlă și în cele din urmă și din biserică, pe dreptate sau pe nedreptate, caută a și întări elementul lor. Noi să nu mergem așa departe; dar să împlinim numai cea dintâi datorie a noastră, care este a ne conserva cel puțin esemenul nostru prin limbă, mai ales având o limbă de aproape înrudită cu limbile cele mai de frunte din Europa. „Căci oare n'avem noi una dintre limbile cele mai sonore și mai frumoase între limbile de cultură din Europa? Am și uitat că poetul român Alecsandri a obținut premiul cel dintâi între poeții de rasă latină în concertul dela Montpellier?

Însă dacă mulți din cei ce vor se între în clerul greco-catolic și cari mai târziu au să fie conducătorii sufletesci ai poporului român de confesiunea aceasta, se cresc în seminarii străine, unde nu au ocaziune de a auzi limba lor, unde îi îndoașă cu literatura străină; dacă frunțașii, sau după cele ce nea spus deunășile tot „G. Tr.”, înseși dintre episcopii gr. cat. se sfîșe de, și încungiră limba poporului a cărui eppi sînt, este mirare că se înstrăinează cu totul de limba lor, încât o scot mai târziu și din familiile lor și o privesc de o sarcină neplăcută la altariu.

Și astfel de „obiceiuri” sînt seducătoare, ele devin un felu de bon ton, care intră în familiile și altor frunțași, cari nu vor se remănă mai pe jos de preot și de familia acestuia, dacă are familie, ba să străcură în multe casuri și la de aceia, care n'au avut în tineretele lor nici o întâlnire mai de aproape cu cei ce cresc în seminarii d. e. maghiare.

Clerul înalt și de jos cu deosebire cel greco-catolic, care are jurisdicțiunea bisericească în părțile Maramureșului, Satumarelui și Selagiului ar trebui să fie mai cu atențiune cătră limba creștinilor sei și din datorință sufletească cătră credincioși și să și închidă urechile înaintea șoaptelor dela colegii lor cu totul apuseni, tocma și pentru pericolul în părțile lor este mai iminent. Partea aceea din societatea română, care este prin cultură mai inteligentă decât poporul de rînd ar trebui să și se privească pe cel din urmă și prin simțul mai superior național și să se intereseze mai mult de scrierile lui Alesandri, Bolintineanu, Negruzzi, Odobescu, Hajdu și a altor scriitori români, precum și de literatura periodică a Românilor, și atunci casuri ca cel dela Satumare nu s'ar pute ivi nici odată.

Am avé încă multe de și despre clina pe care sîntem puși toți Românii prin prea puțină considerare indicată cătră instituțiunile bisericești orientale, de care n'ar fi trebuit să se depărteze clerul greco-catolic nici odată, susținându-se emancipat de influențele bisericești apusene cu care este numai de aceeași credință. Coarda aceasta însă este prea delicată și de am atinge o noi cât de cu crutare, ne cunoaștem oamenii, scim că multura le resună neplăcut.

Ne am țintit de datorința a reversa după puțină oare care lumină asupra unui obiect, care a fost în trecut, precum se vede din rezultatele, durere, în mare parte negative, și este și astăzi în strînsă legătură cu existența noastră. Am dori înse ca ceea ce am și de folos.

Revista politică.

Sibiuu, în 18 Februarie.

Atragem înainte de toate atențiunea cetitorilor noștri asupra memorandumului dlui general Doda și conșoși din comitatul Severinului, ce'l publicăm la alt loc și pe care noi l'reproducem în traducțiune după „Magyarország”.

Trecînd la alte ne vedem siliți de astădată a lua notiță, că în Europa este o ferbere și încă în clocot. „N. A. Ztg.” din Berlin schiinteesce neîncetat și anunță un resoiu cu Rusia, care după diarele nemțesci se află într-o stare foarte turburată. Ţarul avea dispozițiunea de a se retrage dela împărăție și se roage pe fiul seu să se pună în fruntea marelui imperiu. O samă de curteni însă l'au înduplecat să remănă la postul seu. Acum Ţarul a dat deplină dictatură generalului Loris-Melicoff. Va înfrîna dictatura aceasta nihilismul și revoluțiunea suterană de până acum, se va vedé în timp scurt. Guvernul secret a și dat ordinii, ca toate literile tipografilor secrete să se verse în gloanțe. Lupta revoluțiunii are să fie mai înverșunată sub dictatură decât a fost până a fost numai auto-crație.

Guvernul din București se reconstruiesce. Ministrul de finanțe D. Sturza a demisionat, asemenea, ne

spune „Alegatoriul”, a demisionat col. Leca, ministrul de resoiu. Succesorul celui dintâiu ar fi Cămpineanu sau Costinescu și a celui din urmă gen. Cernat sau col. Angelescu. Biroul de correspondență asigură, că ministerul de finanțe îl va lua asupra și până una alta Brătianu.

Cestiunea Arab-Tabiei încă nu e resolvată. Rusia pășese cu o propunere nouă, în urma cărei granița între Bulgaria și Dobrogea ar fi a se trage mai în josul Dunărei. Bismarck se vede, că are lipsă de România și o ține încă incurcată.

Desbaterea bugetară în dieta Ungariei.

În ședința dela 23 Februarie continuându-se desbaterea generală asupra bugetului a luat cuvîntul

Coloman Széll: On. Casă! (Migcare mare. Să auzim!) Cestiunea finanțială trece departe peste limitele bugetului, ea este o problemă, care numai cu conlucarea tuturor factorilor se poate resolvi. Mie mi se pare însă că guvernul actual a făcut o diagnostică neesactă în bugetul seu, comisiunea finanțială încă a comis această eroare urcând venitele prea sus și reducînd cheltuețele prea jos, așa că rezultatele factice abia vor corespunde preliminarului. Mai figurează în buget între venite un post de 2 milioane (din vinderea bunurilor statului), care fiindcă micșorează averea națiunii trebuie considerat ca deficit. Acest post împreună cu lucrările mai mari ce ni s'au pus în perspectivă dau un deficit pe anul curent nu de 27.5, ci de 32 milioane.

O împregiurare agravatoare pentru guvern este aceea că bugetul s'a micșorat dela 1874 încoace, deși cu puțin, dar totuși s'a micșorat, și acum pentru prima oară bilanțul earăși se strică. E cu atât mai agravator acest fapt cu cât guvernului actual i stau la dispozițiune rezultatele finanțiale și aceste fac cu totul 9.5 milioane. Considerînd prelungă aceste rezultate și împregiurarea, că speșele agiului sînt cu 3 milioane mai puțin decît în anul 1877, trebuie să venim la convingerea, că nu este temeinică afirmațiunea că situațiunea noastră finanțială s'a îmbunătățit încâtva. (Aprobare în stînga). Aci zace pericolul și este foarte problematic, dacă vom mai fi în stare, a opri piatra ce a început a se rostogoli pe povrniș în jos. (Aplause vii în stînga).

Dacă aceasta înreutățire s'ar fi produs în buget prin chieluelti productive, ea ne-ar însufla mai puțin temeri, dar lucrul stă altfel. Această stare s'a provocat prin chieluelti neproductive și prin crescerea sarcinelor de interese. Venitele noastre netto fac după bilanțul comisiunei finanțiale 176 milioane, din cari trebuie să chieluelti pentru posturi nealterabile 158 milioane, prin urmare ne mai remănă la dispozițiune pentru administrațiune și justiția, pentru scopurile noastre culturale și economice și pentru investițiuni 18 milioane. (Aprobări vii și mișcări în stînga). Cumcă din a-

ceste venite abia poate să remănă ceva pentru provinciile cucerite de curînd, poate să înțeleagă ori cine. (Aplause vii în stînga). Un astfel de buget e sguduit până în temelile sale. Cum se mai poate afirma că regularea bugetului progresează necurmat? Dl ministru de finanțe a încheiat, înainte cu 4 luni când substernuse bugetul, bilanțul cu un deficit de 18 milioane afirmînd că ameliorarea bugetului înaintează necontent și guvernul se va înfățișa cu proiecte de ameliorare. De atunci încoace deficitul trecînd prin mîșcările comisiunei finanțiale a crescut la 27.5 milioane. Și unde au remas ministrul de finanțe cu proiectele ce ni le pusesse în perspectivă?

A substernut dînșul ce e drept căte ceva, dar *deus aflativ et dissipativus*. (Ilaritate în stînga). Înainte cu cinci ani am pășit serios la munca de a ne ameliora starea finanțială. Ameliorarea a și început a se afirma, dar un viscol veni la mijloc (Să auzim!) și nimici fructul muncii noastre ostenticioase. Acest viscol se descărcă peste noi togma într'un timp când avem lipsă de linisce și de dispunerea peste toate forțele țerei pentru a împlini alte datorințe grele. (Aprobări în stînga). În ce se manifestează și astăzi încă urmele acelu viscol? Cheltuețele de ocupațiune au sporit sarcina intereselor noastre cu 3 $\frac{1}{2}$ milioane; ca chieluelti extraordinare pentru țările ocupate vin în bugetul pe anul curent 2 $\frac{1}{2}$ milioane și mă tem că această însărcinare va fi extraordinară numai după nume și va reveni ca normal în fie-care an. Avem deci 6 milioane. La aceste vin a se adauge perderile cele mari în curs la diferitele emisiuni ce au trebuit să urmeze în timpul acțiunei noastre de ocupațiune. Renta de aur nota în Iulii 1878 în Paris 81 $\frac{3}{4}$, și a cădut în Octobree la 69 $\frac{1}{4}$; firesce că a trebuit să se emită o sumă nominală mai mare care să corespundă diferenței ca să putem procura sumele de lipsă pentru conversiunea bonurilor erariale. De aci a urmat o pierdere în capital de 19 milioane și o sarcină de interese nu togma de 1 $\frac{1}{2}$ mil. Acest viscol ne costă pe an o sumă nominală togma de 7 $\frac{1}{2}$ milioane. Împregiurările atinse ne au făcut să mai plătim la conversiunea rentelor alte 3.3 milioane cu toate că după terminarea resoiului oriental a urmat o prisosință în numerariu.

Și ce vom face astăzi? Cine s'ar ivi cu promisiuni și planuri detaiate, ar fi un șarlatan.

Trebuie să ne silim a opri decadența stării noastre, legislasiva și guvernul trebuie să introducă o acțiune în stil mare care se amelioroze starea materială generală și relațiunile economice, ca națiunea devenind împregiurările mai favorabile să poată păși cu destulă tărie la opera de regenerare.

Oratorul primese bugetul ca a-tare, dar fiindcă s'a pus întrebarea de încredere și orice deputat trebuie să ia o atitudine în această întrebare, se declară că nu are încredere în guvernul actual. (Aplause și strigări de „să trăiască”, în stînga.)

Ministrul președinte Tisza: Esplăcările preopinantului relativ la rentă nu sînt pe deplin esacte, pentru că regresul în cursul rețelei a început deja cu încurcările orientale și nu cu ocupațiunea Bosniei și a Erțegovinei. Nu ocupațiunea a fost de vină, căci am emis sume atât de mari în rentă pentru conversiunea bonurilor erariale, partea leului în această vină trebuie să o atribuim faptului că bonurile erariale existau deja (Aprobări în dreapta, mișcări în stînga). Am ascultat cu plăcere remediile de scăpare ce ni le a recomandat preopinantul. Consimțesc pe deplin cu dînsul, regret înse, că nu mi-a succedat a-l convinge în cei 3/2 ani, cât am lucrat la o altă, că activitatea mea a corespuns totdeauna principiilor ce le a desvolat astăzi. Dacă așași fi putut convinge el n'ar fi avut lipsă să refuze aji guvernului încrederea sa. (Aprobări în dreapta). Încă unele observări celorlalți preopinanți.

Deputatul Helfy a amintit amărămintele Italiei irendente, dîcînd că Austria unde e vorba de vre o pierdere, perde pretotindenea. Nu este esact, dar este adevărat că cine voiesce să ia ceva dela Austro-Ungaria se trimite acasă cu capul sîngerat (Aplause vii în dreapta). Mulți deputați au dîs că comisiunile administrative și legea curatelor sînt rele. Este cu puțință ca noul mecanism să nu funcționeze pe deplin, dar este fapt, că au făcut mult bine și au descoperit abuzuri vechi. Relativ la propunerea lui Grünwald ca să se formeze o grupare nouă de partide așa cum o înțelege dînsul, observ că fiesce cine dorește aceasta, numai că mijloacele sînt diferite. Treaba cu proiectele ce privesc obligațiunile urbariale nu e așa comică, cum afirmă oratorii opoziționali. Sum curios că ce vor face acei ce se mochează astăzi asupra acelor proiecte, cînd vor lua amănă frânele guvernului și vor căde între Scylla și Charybdis. Cât pentru relațiunile de credit este un lucru gingaș și greu a stabili norme pe acest teren.

În privința afacerilor finanțiale împărțăm cu toții părerea, că trebuie să lucrăm cu sîrguință neobosită ca furnica crutînd și folosind de toate sianțele favorabile pentru ca să putem ameliora cu încetul dar pe deplin starea noastră finanțială. Este un lucru greu acesta, o știu prea bine. Greutate provine de acolo că una dintre neapăratele condițiuni pentru a ne descurca definitiv de retele finanțiale este desvoltarea rapoartelor naționale economice. (Așa e! în dreapta). La aceasta desvoltare trebuie să concurgă și guvernul, deși nu în mesura relevantă de unii oratori. Ori ce activitate în direcțiunea aceasta se poate desvolta numai prin sporirea chieluelor va se țică prin sporirea deficitului. Deci pentru fie care greutatea consistă în momentul ca să nu treacă peste mesură cunevînt, să nu facă numai o politică fiscalică, care leagă arterele de viață ale desvoltării fără însă a merge așa departe încît să turbure câte odată ecuilibrul și să facă imposibilă sanarea economică. (Aprobări vii în dreapta)

Încât pentru drumurile ferate trebuie să observ că în anii cei mai de aproape unele drumuri de fer se vor completa și se vor scoate din infundături. În țara întreagă se vor face drumuri vicinale. (Aprobări viue în dreapta). Preparatiunile s'au făcut deja.

Trecînd la administrațiunea on. Casă, admit că sînt de lipsă ameliorări pe multe terenuri și în multe direcțiuni Mai întăiu dîn punct de vedere al calificățiunei, apoi relativ la o organizare mai bună și mai corespunzătoare a poliției (Aprobări) și în alte privințe.

Opozițiunea vorbește și de intențiuni reacționare ce le ași avê față cu presa. (Sê auđim!) On. Casă! Părerea mea în acest punct este aceea că avênd în vedere situațiunea actuală va fi de lipsă să luăm din mîna jurilor scutirea vieții și onoarei private, (Aprobare în dreapta. Mișcare în stînga), dar să lăsăm în competența jurilor tot ce se referese la activitatea publică în mesură ne-restrinsă cum a fost și pînă acum. (Aprobări vii în dreapta). Oare într'aceea consistă libertatea de presă ca onoarea privată să poată fi atacată fără pedepsire? Numai în cazul cînd mi se va răspunde afirmativ la această întrebare, îmi veți pute face imputarea că am intențiuni reacționare.

Mai departe află de lipsă ca să regulăm dreptul de reuniune și întrunire. Ca basă mi vor servi praca engleză, legea creată de curînd în Franța, legile existente în Belgiu și în mai multe state americane. Nu știu, dacă domnii deputați vor deduce sau nu o reacțiune și din modul de regulare. (Ilaritate în dreapta. Mișcări în stînga.)

Voiesc să mai răspund la întrebarea, dacă sînt mulțămît sau nu cu postul de ministru cel am de cinci ani și dacă cred că am folosit patriei. (Sê auđim! Sê auđim!) Răspund că cred. În minuta ce n'ăși mai fi avut această credință așași fi încetat de a mai fi în locul acesta. (Aprobări vii în dreapta.) Este adevărat că n'am putut face un secerș mînos, n'am putut oprî complicațiunile orientale. M'am silit însă cu toată priceperea mea să cărmesc corabia patriei mele fără de a o espune la sgundiri mai mari. Am făcut tot ce am putut să fac pentru a me pune între pericolul și soartea patriei mele, după cea mai bună conștiință a mea și cu jertfe personale.

În cât pentru foteiul ministerial, căci în cele din urmă acesta e lucrul principal, (Ilaritate în dreapta), eu am avut în acest punct o destieritate: n'am dorit nici odată acest loc. (Mișcări și contrađiciri în stînga). Deputații mai tineri cari se miră să întrebe pe acei colegi dintre dînșii, cari știu, că eu cel puțin de trei ori și cel puțin cu trei ani mai înainte po-team să am norocirea de a seđe în foteiul de mîtasă, dacă așași fi dorit. Dar nu l'am dorit, ci m'am aședat într'ensul numai după ce stările politice luseră o formă care m'impunea datorința de a primi foteiul ministerial în momentul ce voui fi provocat. Calea cea mai buna de a ajunge în acest post, este, credeți-mă, a nu l' dori.

Am putut să remăn cinci ani în foteiul nu pentru că m'am legat de el cu ori ce preț, ci pentru că cred că trebuie să remăn într'ensul pînă în momentul ce voui perde încrederea unuia dintre factorii decizători, ear nu în urma conspirațiunilor după culise. Cînd voui perde încrederea me voui retrage.

Aceasta e secretul existenței și a remanerii în ministeriu. Ve mulțemes pentru punerea întrebării de încredere. (Strigări vii și prelungite de „Eljen“ în dreapta).

Memorandul

deputațiunei din comitatul Severinului care a mers la Budapesta în 20 Noemvre 1879 în frunte cu comisariul reg. Nicolau Ujfalussy și cu deputatul general Traian Doda.

Caransebeș, 27 Noemvre 1879.

În 20 Noemvre 1879 Escelenția Sa domnul ministru de interne Coloman Tisza a primit o deputațiune din comitatul Severinului, care a subternut rogarea ca să se suspende administrațiunea provisoră, respective excepțională, creată prin art. de lege IV din anul 1877, căci a trecut termiul

stabilît de lege pe 3 ani, și să se dea comitatului Severinului drepturile autonome garantate de constituțiune, de care se bucură celelalte municipiuri ale țerei.

Domnul ministru de interne declară cu ocasiunea aceasta respicat, că nu poate promite suspendarea administrațiunei provisoro, pentru că a subternut deja dietei un proiect de lege care va prelungi acea administrațiune încă pe alți trei ani, dar că față cu dorințele comitatului este aplecăt „a merge cu un pas mai departe.“

Domnul ministru de interne n'a spus pentru ce, din care motiv nu voiesce a suspenda starea provisoră — excepțională a comitatului Severin, nu ne-a explicat nici acea ce ce poate să astepte comitatul dela promisiunea sa că „este aplecăt a merge cu un pas mai departe.“ Deci deputațiunea comitatului și de asemenea ori ce om cugetătoriu sînt siliti a cerceta înșii motivele ce au putut să conducă guvernul în înfrîgirea sa părintească și isbutind a le afla, să le lămurească cum se cade.

Credem că această cercetare nu va fi prea grea, avem înaintea noastră proiectul de lege al guvernului, care în espunerea motivelor se silesc a justifica planul, după care administrațiunea provisoră în comitatul Severinului se va prelungi încă pe trei ani. Deci fie-ne permis a face unele observări la espunerea de motive a guvernului.

Ce țice această espunere de motive? După ce înșii cele întemplate pînă acum țice că domnul ministru de interne „însofînd cu o deosebită și necontentată atențiune trează relațiunile din comitatul Severinului“ și-a cîștigat convicțiunea: „că mai sînt multe și astfel de piedeci și greutăți de învins cari reclamă neapărat susținerea mai departe a stărilor provisoro de aji și n'a sosit încă vremea ca în comitatul Severinului să se poată inactiva autonomia municipală.“

„Causa principală, — continuă espunerea de motive, „pentru care nu se poate dispune nici acum organizarea definitivă, este acea, că comitatul Severinului, în care și de altfel lipsesc aproape cu desăvîrsire elementele pentru constituirea corpului oficial comitatens și a comisiunei municipale, nu este capabil, nici pentru starea sa materială, a fi susținut ca municipiu de sine stătător; pentru că reabilitînd casele domestice ar trebui să facem, pentru acoperirea spelor administrațiionale, orționale și curățelare, un astfel de arunc de contribuțiune, care ar provoca o prea mare însărcinare a locuitorilor.“

Eată, cu ceși motivează dl ministru vouința de a susține în comitatul Severinului încă pe trei ani administrațiunea provisoră. Aceasta este motivarea acelu proiect de lege, cu care guvernul liberal voiesce a despoia încă pe trei ani pe 105 mii de locuitori ai Ungariei de dreptul autonomiei garantate de constituțiune.

Dar din ce consistă această espunere de motive? Cuprinde ace argumente, date? Nu! Întreaga espunere de motive nu e decăt o afirmațiune vagă. Dl ministru Coloman Tisza spune simplu că după observările sale „mai sînt multe și astfel de piedeci și greutăți de învins cari reclamă neapărat susținerea mai departe a stărilor provisoro de aji încă pe trei ani.“ Dar care și de ce natură sînt acele stări, despre care și-a format dl ministru convicțiunea sa? De ce natură sînt piedecile și greutățile ce reclamă neapărat susținerea provisorului? Noi nu ne îndoinm că dl ministru nutrește față cu lucrurile din comitatul Severinului într'adevăr convicțiunea ce o desăvîrsură în proiectul de lege din cestiune, ba scim și din care isvor își capătă Escelenția Sa informațiunile; pricepem dară că dînsul după acele informațiuni a aflat de lipsă să substearnă dietei acel proiect de lege. Dar dacă domnul ministru de interne voiesce ca dieta să afle acel proiect de lege motivat și să l' facă lege, nu este de ajuns ca numai dînsul să fie convins despre necesitatea dispozițiunei proiectate ci dînsul trebuie să convingă și casa reprezentativă despre aceasta. Dacă dl ministru s'a convins prin observările sale „treze“ că este de lipsă să substearnă un asemenea

proiect de lege, poate că nu va fi mai puțin de lipsă ca să desăvîrsire observările sale înaintea țerei și anumit înaintea acolora cari vor preface acest proiect prin votul lor în lege validă, să spună curat și limpede: ce fel de piedeci, ce felu de greutăți sînt în fapt de învins și din ce motiv află că nu a sosit vremea pentru a se inactiva în comitatul Severinului autonomia municipală. Afirmarea vagă că mai sînt piedeci și greutăți nu este un argument care ar pute fi considerat drept dovadă convingătoare, și cu atât mai puțin cu cât în fața afirmațiunei d-lui ministru stă manifestațiunea locuitorilor dîn comitat, cari se roagă să nu fie împedecați în exercitarea drepturilor constituțiionale, și aci se află și declarațiunea dlui comisar reg. Nicolau Ujfalussy, prin care și dînsul, ca unul ce cunoaște comitatul din imediată observare, afirmă că a sosit timpul să se implinească această dorință ferbinte a poporului.

În espunerea de motive se țice: este o cauză principală de o deosebită însemnată, care face imposibilă autonomia în comitatul Severinului, adecă cauza că i lipsesc comitatului elementele necesare pentru constituirea corpului oficial și a comisiunei municipale și că pre lângă aceasta comitatul nu se află într'o stare materială ca să se poată susține ca municipiu autonom. Dar și această „cauză principală“, privindu-o mai de aproape, nu se înfățișază numai ca o afirmațiune vagă. De ce este vorba? De nimic alta decăt de introducerea comitatului în exercițiul drepturilor sale, adecă de a i se da dreptul autonomiei complete. Și acest drept autonom nu consistă decăt în libertatea de a alege liber pe oficiali și a exercita prin o reprezentanță legală asupra afacerilor publice influența garantată de lege. Deci privind din acest punct întăiu motiv al d-lui ministru trebuie să admitem, că între indigenii comitatului într'adevăr nu se află în număr de ajuns elemente destul de calificate în limba ungurească și în praca dreptului unguresc, din care s'ar pute alege oficialii. Dar unde stă scris, că corpul oficial comitatens se poate alege numai dintre indigeni (cei născuți în acel comitat) sau doară reprezentanța comitatensă din comitatul Severinului dorește să aleagă pe oficiali numai dintre indigenii sei? Comitatul Severinului și are și astăzi corpul seu de oficiali și acesta nu e format din indigeni ci guvernul unguresc l'a cules și pe acela din alte comitate.

Deci dacă guvernul a scit să aducă oficiali din alte municipiuri „vom scit și noi să facem asemenea și poate că nici nu este deschisă întrebarea, dacă publicul, a căru afaceri și întrecere se încredințează oficialilor pe cari ar trebui să i aleagă dînsul, nuși va alege oamenii sei mai bine decum i-a ales dl ministru? Cât pentru motivul al doilea, înțelegem elementele de lipsă pentru comisiunea municipală, despre care se țice că nu s'ar afla în numer de ajuns în comitatul Severinului, aceasta e un fapt necontestabil înaintea noastră. Dar și aji funcționează o comisiune municipală, și astăzi pertractează o comisiune municipală afacerile publice ale comitatului, și astăzi discută și decide comisiunea municipală toate afacerile transpuse de lege adunării publice a comitatului. Deci dacă comisiunea actuală e destul de calificată pentru a îndeplini agendele unui municipiu autonom, dacă această comisiune, care în 9/10 parte a sa consistă din țereni opincari, a fost aleasă pe timpul domniei militare cum am țice la comandă: cum să mai poate afirma că în timpul de față nu există în comitat elementele necesare pentru formarea comisiunei? Dar apoi întreaga inteligență a comitatului, care lipsește acum aproape cu desăvîrsire din comisiune, cu toate că ar pute să întrețină sau prin alegere sau ca virilisti, nu este ea un element tot atât de capabil a îndeplini agendele de comisiune, ca și cei 39 țereni cari formează acum comisiunea? Noi credem că da, ea ar fi un element apt, dar de altă parte nu se poate contesta, că o comisiune compusă din atari elemente ar scit să desvolteze o activitate din punct de vedere al interesului public mai mînosă decum o desvolată comi.

siunea actuală. Deci și aceasta parte din espunerea de motive a dlui ministru este tot atât de netemeinică ca și cealaltă la ea toate; pentru că nu se pot lua în considerație serioasă nici cele ce se dic în espunerea de motive despre spese. Acest motiv ar fi la loc numai când de present nu ar exista oficii administrative, orfanale și curatele și anume când acestea n'ar exista pentru cuvântul că guvernul n'au voit să înscrie pe poporul cu un nou arunc de dare. De ar sta astfel lucrul s'ar pute dice; și nu organizăm comitatul în mod definitiv pentru făcând aceasta am trebui să înființăm deregătorii noui de felul celor sus amintite, aceasta însă ar impune locuitorilor un arunc de contribuție prea mare. Dar lucrul nu stă astfel pentru că — cum am dis — există oficii administrative, orfanale și curatele. Este adevărat că susținerea acestora nu cade în sarcina poporului ci în a erariului, care dă pentru comitatul Severinului aproape 100 mii floreni pe an. Dar dacă statul, pentru a scuti pe popor de sarcini mai grele, jertfește astfel de sume mari spre susținerea oficiilor provizorie, pentru ce se nu facă el aceasta și în cazul când comitatul Severinului ar fi organizat definitiv? Noi credem că statul ar pute să facă aceasta mai vârtos în cazul când locuitorii comitatului nu-mai ar reclama o asemenea jertfă. Oare de unde conchide dl ministru că locuitorii din comitatul Severinului nu ar purta bucurios „însărcinarea prea mare” când li s'ar da dreptul de autonomie? Dar stăruințele comitatului lasă a se deduce toamna alt ceva! Saa doară mergerea deputației la Budapesta nu arată ea că locuitorii pretind autonomia și sânt gata a suporta deopotrivă atât foselele cât și desavantajele ei? De unde scoate dară dl ministru acest motiv? (Va urma).

Cetim în „Le Messager de Vienne”:

Francia, Englitera și Germania au recunoscut de odată independența României. Din partene, nu putem, decât să aplaudăm cu amândouă mâinile acest pas cam târziu. Cestiunea ne a părut necentenit rău pusă. Francia care luase inițiativa la Congresul din Berlin, se lăsase a fi târâtă de o idee generoasă și liberală, dar cam necugetată. Sântem fericiți a vedea că a terminat prin a o recunoaște ea însăși, lăsând de aci înainte guvernului român sarcina de a regula el însuși afacerile interioare ale principatului. Toți aceia cari cunosc România au putut a'i spune, că nu din această parte avea a se teme de acte de netoleranță, și care, în iubirea sa de egalitate, confundase nise mesuri de poliție nedispensabile cu acte de persecuțiune. Mulțămîta lui D-șeu neînțelegerea este astăzi împrăsciată. Națiunea latină dela țermii Dunărei și marea națiune occidentală și au dat earăși mâine prin spațiu. Acum, nu mai au nici un motiv de natura de a gena espresiunea simpatiiilor lor naturale.

Cât despre Englitera și Germania, cari n'aveau același interes în cestiune, am spus în mai multe rânduri ce gândiam de atitudinea lor. Un singur lucru ne rămâne de adăugat. Trebuie să le felicităm, și pe de că au eșit din reserva lor și că au pus un capăt hesitărilor care se prelungeră foarte mult.

România, în timpul diverselor fase ale acestei crize, a dat, în ceea ce o privește, probă de o astfel de înțelepciune și de un așa simț politic, în cât putem spera mult din viitorul ei. Un popor care scie, la oare otărite, să impună astfel tăcere pasiunilor sale pentru a implini o mare datorie, este în adevăr demn de a fi pus în stăpânirea destinatelor sale. Obligațiunea ce'i impusese Europa i'părea nejustificabilă și nejustificată, cu toate aceste oamenii sei de stat au înțeles că trebuie să cedeze, făcând în același timp să se audă în afară explicațiunile

necesare. Românii cari au conștiință că au fost totdeauna unul din popoarele cele mai liberale și cele mai tolerante din lumea întreagă, au lucrat ca și cum ar fi meritat a fi povățuiți și dirigați în căile liberale.

În ori ce cas, ei au astăzi o consolațiune care trebuie să îi despăgubească de toate încercările lor. Pusul spontan al celor trei puteri, recunoașterea simultană a independenței sânt pentru ei proba cea mai conchițetoare ca silințele lor au fost apreciate cum au meritat să se fie, și că ténêrul principat a fost judecat demn de-a lua un loc onorabil în concertul națiunilor civilizate.

Varietăți.

* (Invitare). Subscrierul comitet are onoare a invita prin aceasta pe onoratul public român din Sibiu și giur la petrecerea cu danț, ce se va da în sala dela „Imperatul Roman” în sara de 13 Martie st. n. 1880.

Venitul eventual este destinat în părți egale pentru fondul „Reuniunii române” de cântări din Sibiu și pentru ajutorarea inundațiilor.

Bilete de intrare a 1 fl. de persoană se vor afla în zilele de 11 și 12 Martie dela 3—4 oare p. m. în localul „Asociațiunii transilvane”, strada Cisnădiei Nr. 7. și sara la casa, precum și la cassarul Reuniunii române de cântări dl Romul Petric.

NB. Tot acolo se vor distribui și biletele pentru loge cu prețul 3 fl. 50 cr., pentru logea mare, și 2 fl., pentru logia mică. Începutul la 8 oare sara.

Comitetul arangiator.

* (Convocare). D-nii învățatori dela scoalele române greco-orientale, din protopresbiteratele Zlatna inferioară, se conchiamă la o adunare generală ținând în Abrud, în Duminica din 9 Martie a. c., antemedinale la 11 oare.

Obiectul adunării, va fi: constituirea reuniunii învățătorilor, dela scoalele române gr. or. din protopresbiteratele Zlatnei inferioare și superioare.

Abrud în 20 Februarie 1880.

Ioane Gall m. p.,
protopresbiter.

* (Mulțămîta). Onoraților d-ni și stimatelor d-ne, cari cu ocaziunea balului ținut la Jdicel în 22 Februarie a. c. au contribuit în favorul fondului scolastic a scolei gr. or. din Jdicel și anume: Patrichiu Barb, 5 fl., George Schiopul, 5 fl., Arone Șagău, 1 fl., Simion Sbarcea, 3 fl., Demetriu Cornea, 2 fl., Ioan Fulea, 2 fl., Ioan Neagoș 3 fl., Vasiliu Mateiu 1 fl., Mihaela Șagău 2 fl., Chiril Fulea 2 fl., Ioan Branea 2 fl., Dimitriu Oltean 2 fl., Ioan Ladoș 1 fl., Ecaterina 2 fl., Irina Boier, 2 fl., Tohati, 1 fl., Bene, 1 fl., Maria Cristea 1 fl., Alesandru Niculescu 1 fl., Iuliu Branea 1 fl., Petru Oltean 1 fl., Bucur Anna 1 fl., și Anastasia Șandor 2 fl., v. a. cu totul 44 fl., v. a. li se aduce în numele scaunului scolastic din partea subscrierului cea mai călduroasă mulțămîta publică.

Dee ceriul, ca cu ocaziunea ori căror intruniri românesci, să avem în vedere cutare scop filantropic.

Jdicel 23 Februarie 1880.

Galathion Șagău m. p.
Președ. scaunului scol.

* (Gratulăm „Gurei Satului”). Până când „Gura Satului” locuia în Arad făcea vizitele regulat la ospății d-sale, ear de când s'a mutat în Gherla nu și prea consideră visita ospăților ce i-au deschis pungiile galante.

Eu încă sânt un oaspe abonat pe luni solvite, dar mă înscungiră foarte, deși casa mea i este un conac afabil,

ce adese i-a înfundat desagii cu multe strănțe de măcinat și dic șteu, le-a primit voios — înțeleg — când era în Arad.

Eu surprindeam acum de mult pe dl „Gura Satului” cu un vray de abonant, dar acestia observând iregularitatea ambulanței d-sale și-au retras voturile. Și cum nu, când eu în urma abonării, i mai fac cîndte cu două scrisori, apoi cu o reclamă, până ce abia îmi trimise din 1879 Nri 1—10; din 1880 Nri 1—3 și de atunci eară: requiescit în pace! Noi sciam, că d-sa apare în toată săptămâna Marți seara, odată cu strigoii, și așa până Joi dimineața poate ajunge până la noi în Kétegháza, mai ales când este vapor și telegraf, ce staționează la ușa noastră. Dar precum constatează întemplantarea, d-sa apare cu luna sub a cărei influență stând, pornește pe alte căi, ca maghii dela răsărit, deși ar pute veni drept ca „Albina Carpaților” și „Telegr. Roman” la compatrioții dsale.

Dacă treaba nasce jalbă, vor fi unii oameni mistreți, cari din simpla curtenie a năuciei lor i vor schimosi numele, ce va avè o pronunțaițiune foarte curioasă.

Nu sciu, dacă și într'alte părți e tot așa de regulat; una însă pentru toate: astfel de iregularitate dispartează mult voința de a îmbrățișa literatura noastră umoristică. D sa în fine, pentru cutezanța mea, poate să me ia la foarfeci, însă nu mi va altera ecuilibrul, căci tatei i este permisă gresala față cu copiii sei. — Iason B.

* (Remășițe ilustre.) Haina ce purtase Carol al XII-lea la Pultava, fu vîndută în 1825 la Edimburg cu 560,000 de franci. În 1616, lordul Schafesburi plăti 16,540 lei noi pentru un dinte d'aur lui Newton, ce pare îl purta la un inel. Un Engles oferi, pe timpul restaurațiunii, 100,000 de franci pe un dinte al Heloisei, pe când i se transportau rămășițele. Craniului lui Descartes, o contrast! fu cumpărat în 1820, la Stocholm, cu 99 de franci. Un baston al lui Voltaire a fost vîndut cu 500 fr. O vestă a lui J. J. Rousseau, 959 franci. Perucă lui Kant 500 franci; cea a lui Stern 5,350 franci. O șapcă purtată de Napoleon în bătălia de la Eylau, 1920 franci; cumpăratul ei a fost prințul Albert bărbatul actualei regine a Engliterii, Victoria.

* (O gazetă curiositate). Gazeta de „Augsburg” anunță că a primit numărul unui țiar ce va fi o curiositate, în acest sens ea nu va fi de cât un număr din această specie: acel număr este din „Gazeta lacului Constanța”. Acest număr al țiarului a fost imprimat la Bregeta, po lacul de Constanța, ca ocaziunea înghințării apelor lacului, eveniment ce n'aveuse loc de vre 50 de ani. Așa dar acest țiar a voit să celebreze prin aparițiunea sa anormală un fel de jubileu al frigului.

Un articol asupra stărei climatice a lacului spunc că aproape la fiecare 50 ani înghiață apele sale. Ultima oară când a înghiațat a fost în iarna de la 1829 spre 1830. Astfel s'a organizat la 2 Februarie, în onoarea acestui eveniment o mare serbare pe ghiăță între Lindau și Bregeta.

Au avut loc până la insula de Mainau strălucite curse cu sania. Curse regulate a vapoarelor pe lac sînt întrerupte.

* (O descoperire curioasă) s'a făcut în portul Montevideo (America de sud). Niște vapoare au scos din fundul apei două buciți de argint cântărind fiecare 700 livre și pe cari se citea data de 1772. Se presupune că acele buciți făceau parte din tesaurul Adus din Chili la 1772 de vasul Aurora, care s'a cufundat în portul Montevideo, în fața magasi-

nului de praf la 19 August a acelu an, în timpul unei furtuni; s'au augegăat afundători s're a face noue cercetări și a încerca să găsească și alte resturi ale vasului naufragiat, acum mai bine de un secol.

* (O dorință reaționabilă). O doamnă discutând într'un salon asupra divorțului, dișe între altele: „Eu nu pot să mi închipuesc nimic mai vrednic de dorit decât divorțul... Numai aceasta ar trebui să se îndeplinească cu o condițiune, cu aceea anume că prin sentința judecătorească se restabilească toate pentru noi femeile, așa cum au fost înainte de căsătorie.”

Ce va dișe oare camera Franciei, despre această pretenție de restabilirea lui *status quo ante-bellum*! acum când are să se discute acolo această condamnare a maritagiului.

* (Dormitoarele chinezesci). Chinezii au rezolvat de cât-vă timp problema dormitoarelor publice, și într'un mod așa de a minuna pe toți acei ce vizitează Pechingul.

Toți călătorii descriu cu laude Casa de pene de găină din Peching. Această casă este o sală imensă așternută în toată întinderea ei de un fel de saltea de pene: cerșitorii și vagabunzii de ori-ce vîrstă și de ori ce secs se duc a și petrece noaptea în acest mare dormitor.

Fie-care își face cuibul în acest ocean de pene și doarme destul de bine plătind o jumătate de ban. S'a început de administrațiunea instituțiunii a se da celor ce veniau să se culce câte o mică plapămă. Dar ospății stabilității luaseră obiceiul de a pleca cu plapăma din care făceau haine sau o vîndeau, astfel că administrația fu silită a imagina un mijloc pentru a concilia interesele casei cu esigențele umanității.

Se fabrică o plapămă imensă de păsă care acopere tot dormitorul. În timpul zilei o țin atîrnată de tavan ca un polog gigantic. Când toți s'au așezat bine, se scoabără plapăma. Pentru ca să nu năbușască pe cei ce dorm, sînt într'nsă găuri pe unde și pot scoate capetele ospății.

Cum se luminează de ziua, o lovitură de tam-tam dă semnalul desceptării generale, și plapăma se ridică nu fără a țeri după deșnea, câte odată și corpul câte unui somnoros leueș la sculat. Toți se desceaptă, scutură fulgii după deșnei, se îmbracă cu șdrențele lor și se pentru a și căscoiga pânea de toate dișele.

* Expedițiunea polară Norenskiöld. Cetim în țiarul „Italia” următoarele, asupra cestiunii:

Profesorul Nordenskiöld a utilizat timpul lungi sale iernări în mările polare spre a resuma, într'un memoriu adresat regelui Suediei, rezultatele practice ale călătoriei sale în ceea ce privește posibilitatea navigațiunei comerciale în marea înghețată din Siberia. Acesta e chiar titlul acestui interesant memoriu, care a fost de curînd tradus în limba franceză de d. Kramer și publicat la Stockholm în această limbă.

Cu toate că „Lena” a întrebuințat 65 de zile spre a perurge distanțe care desparte coastele Norvegiei de strîmtoarea de la Bering, învîțatul călător socotese că un vapor bine condus și care n'ar avè să se ocupe pe cale cu observațiuni și cu cercetări științifice ar pute trece în câte-vă săptămîni Atlanticul sau Pacificul pe această cale, însă recunoașcă că e puțin probabil că această cale, considerată în întregul ei, să ia v'ro dată o însemnătate comercială.

În schimb, el se privește ca unul ce a câștigat posibilitatea de a trafica regulat între Europa și gurile rului Jenisei și de acolo înainte, pe

cale fluvială, cu centrul continentului asiatic.

El consideră ca probabil că drumul maritim dintre Jenisa și Lena ar pute fi asemenea utilizat ca drum comercial; înse nu trebuie să se aștepte cine va la posibilitatea de a face călătoria de la Lena și înapoi în același an.

Cât despre relațiile comerciale de stabilit pe mare între Lena și Pacific, această posibilitate nu se putea dovedi de cât prin explorări ulterioare. Experiența dobândită prin expedițiunea suedică arată cu toate acestea că, pe această cale, se pot introduce în Lena și de acolo până la Nordul Chinei, vapoare și alte vase care n'ar pute fi duse la destinațiune pe uscat.

Aceste sunt rezultatele comerciale ale unei expedițiuni care se va distinge în știință prin numeroase și interesante observațiuni.

* (Vânătoarea în nordul Rusiei). Eată cum se face în nordul Rusiei vânătoarea animalelor cu blăni. Fie-care țăran practică prin păduri o cărare, ce devine apoi proprietatea sa exclusivă și se transmite prin moștenire din tată în fiu. Aceste cărări de vânătoare se întind câte o dată pe o distanță de 100 verste și împietăz adese dela un district asupra altuia. Lungimea lor mijlocie este dela 15—30 verste. De alungul acestor cărări, țăranii întind curse de tot felul și toată dimensiunea, în cari vin de cad animale și țăranii vin de recoltează după cât va timp.

PARTEA ȘTIINȚIFICĂ ȘI LITERARĂ.

O carte românească

tipărită în Sibiu la anul 1544.

Toate neamurile civilizate desvoadă un zel deosebit într a scoate la iveală începutul literaturii lor, îndemnat fiind la aceasta și de ambițiunea de a pune pe cel dintăiu monument literar o dată cât mai timpurie. Astfel Francezii se mândresc că și încep literatura lor proprie prin seculul al IX-lea (d. e. cantul bisericesc al Stei. Eulalia); Germanii se laudă d. e. cu „Hildebrandsied“ tot din seculul al IX-lea; și pentru a pomeni și de un neam mai mic cităm „Manuscriptul din Königshof“ al Cehilor din seculul X—XIII, a cărui autenticitate însă este combătută de mai mulți scriitori germani.

Noi Români asupriți de o ursită jalnică, ce se arată aproape pe fie-care pagină a istoriei noastre, am fost siliți a ne lupta mereu pentru existență, pentru viață și traiul zilnic, nefiindu-ne iertată a mai engeta cu răgaz și la desvoltarea părții mai înalte din om.

Chiar și monumentele literare cele mai vechi ale Românilor, pe cari le cunoaștem astăzi, s'au născut din stăruințele străinilor de a ne face protestanți. Eacă cum se rostesc în astă privință eruditul D. Cipariu: „Alta impregiurare nu intru atātu curiosa cătu trista și amara se descopere în Seclulu alu XVI, că cele mai antănia produse literaria romanesce tiparite catră capetulu armatoriului XVII în Transilvania se lucrara sub influență confesiunilor straine și se dedere afora cu speșele omenilor de alta confesiune și natūne; asiă Omiliariulu dela Brasiov dein anulu 1580 prein starentăia judelui de acolo Luca Hirschel, altu Omiliariu cu speșele lui Forró Miklos, Biblia dela Orestia cu speșele lui Geszti Ferencz și asiă mai incolō.“¹⁾

Astfel cele dintăie monumente literare române sunt totdeodată cele dintăie cărți romanesce tipărite. Dl Cipariu, precum e cunoscut, a pus mari și laudabile silințe într a afla cele mai vechi cărți tipărite romanesce. În „Analete“, în „Principia de limba“ a depus rezultatele cercetărilor sale, pe care le-a resumat mai pe urmă în chipul următoriu: „Carea a fostu antănia carte tiparita romanesca, inca nu se pote ști cu securitate, si fiindu că cartea, dein carea luasemu notiția în Organu (nr. LIV și LV), dupa tote cercetarile de atunci în coce nu ne a mai venitu a mână, pentru de una camu data remane un'a dein editiunile lui Coresi, seau Omiliariulu celu for datu, seau Tetravangelulu, că antănia carte romanesca, ce a vedutu lumin'a în tipariu.

„Pentru Transilvania, unde mai antăniu începuta a se tipari carti romanesce, antănia carte romanesca tiparita e totu un'a dein cele done de mai însusu, seau invetiatiura crestineasca sub nume de catechismu tiparita la Sabiniu la a. 1546, seau Omiliariulu calvinisticu de mai susu tiparitu în Brasiov ori în Sabiniu, deca este totu unulu cu invetiatiura seau catechismulu amentitu, seau celu pucinu Tetravangelulu dein a. 1561.“²⁾

Dl Hasdeu de altă parte pretinde, că cel mai vechiu monument literariu romanesce, cunoscut până astăzi, este un text biblic scris pe două foi de pergament, ce se păstrează în Biblioteca Națională din capitala Serbiei, M. S. Nr. 61. „El cată să fi fost scris în Oltenia, poate tot la Bistrița, cam pe la anul 1560, ceva mai mult sau ceva mai puțin.“ „In orice caz,“ susține dl Hasdeu, „el este mai vechiu decât Psaltirea diaconului Coresi și tipăriturile române de peste Carpați de pe la finea secolului XVI.“³⁾

Din parte-ne vom numai să constatăm, că dl Cipariu amintesc de un catechism tipărit în Sibiu la 1546. Acest an prin urmare după D-lui ar fi cel dintăiu, dela care am pute data începutul istoriei literaturii române.

Va fi deci pentru toți Români cărțurari o surprindere foarte plăcută a auzi că aici în Sibiu s'a tipărit un catechism în limba românească nu în a. 1546 ci încă în a. 1544. „Korrespondenzblatt des Vereins für siebenbürgische Landeskunde“ Nr. 2 din 15 Februarie a. c. n. conține un articol intitulat: „Cea mai veche tipăritură Sibiană.“ Aici ni se arată că „în socoteala anului 1544 din Archiva națională (săsească) se află la data 16 Iulie: „ex voluntate dominorum dati sunt M. Philippo Pictori pro impressione catechismi valachici bibale fl. 2.“ Mai departe „această notiță se adevăreșe și se amplifică într o epistolă a parochului din Bistrița Adalbertus Wurmloch către prietinel se Ioan Hessus din Breslau: *Est hic quaedam gens... quam Walachos nominamus. Legunt evangelia et epistolas Paulinas non sua sed peregrina lingua, quam nos nominamus: die Raczische Sprach. Quam nec idiotae (adecă mireni) intelligunt, nisi sacerdotē illorum interpretante. Ex nostratibus multi quidem sunt eorum linguae peritissimi. Translatu sunt catechismus in linguam walachicam atque impressus Cibinii (quae urbs nobis Saxonibus in Transylvania est metropolis) caracteribus ut vocant Racianicis, qui quasi referunt formam graecorum litterarum. Et multi ex sacerdotibus*

¹⁾ Cipariu Tim., Despre limb'a romana. Suplimentu la Sinctactica. Blasiu, 1877. Pag. 28.

²⁾ Petriceicu-Hasdeu B. Cuvente den bătrăni. Limba română vorbită între 1550-1600. Studiu paleografico-linguistic. București 1878. Tom. I. pag. 5.

amplectuntur eum libellum tanquam sacrosanctum, multi autem prorsus contentunt. (H. Wittstock: Beiträge zur Reformationsgeschichte des Nösergaues. Wien 1858. pag. 58.)“ Autorul articuluilui adaugo: „Catechismul acela este până acuma cea mai veche carte tipărită în limba românească și este o dovadă nouă despre încercările, ce se făceau pe atunci, pentru a converti pe Români la protestantism.“

„Oare nu se va mai pute descoperi încă un eșemplar al acestui „catechism romanesce“? Se înțelege că noi ca Români vom pune această întrebare cu o stăruință neasemnat mai mare, de cum este aceea a autorului sășec. E vorba de începutul literaturii noastre naționale!“

Bz.

Lista Nr. 8

a contribuitorilor încurse la comitetul subsemnat în folosul inundațiilor.*

Transportul totalului din Lista Nr. 7 publicată în Nr. 19 a. c. al „Telegrafului roman“ . . . fl. 1535.99

Prin d. advocat P. Barbu din Reghin dela următorii: P. Barbu 6 fl., G. Șagău 2 fl., N. Calin 1 fl., N. Marinovicu 2 fl., Marie Lemeny 1 fl., Orboșan 1 fl., G. Scoopul 1 fl., G. Maior 50 cr., M. Crișan, protop. 1 fl., (ilegitim) 1 fl., C. Marinas 1 fl., A. G. Marinovicu 1 fl., P. Precup 50 cr., A. Ternovean 1 fl., I. Petru 50 cr., N. Mantia 1 fl., E. Mantia 1 fl., G. Ternovean 1 fl., I. Racofjan 1 fl., G. I. Basiliu 1 fl., D. Cornea 40 cr., L. Lupu 1 fl., din comuna G. Hoada: Isidor Lupu 20 cr., M. Simeon 20 cr., T. Farcaș 20 cr., M. Florea 20 cr., S. Farcaș 30 cr., D. I. Frandis 30 cr., V. Neuliciu a Flori 20 cr., G. Farcaș 20 cr., D. Iacob lui Ștef 20 cr., G. I. Farcaș 20 cr., G. I. Farcaș 20 cr., S. Frandes I. Sim. 10 cr., S. Pop I. Gh. 10 cr., D. Farcaș 20 cr., P. V. Man 20 cr., V. Neuliciu 20 cr., D. Fejer I. Sim. 18 cr., Florea Pop 40 cr., Fl. Fejer 20 cr., V. Lupu 50 cr., H. Farcaș a Ioanei 20 cr., din cassa comunei politice G. Hoada 5 fl., A. Lupu 50 cr., A. Lupu 40 cr., N. Petru, preot 42 cr., în total . fl. 38.—

Prin d. advocat Ioane Roman în Făgăraș dela următorii: A. Micu, vicar 2 fl., D. Grămoiu, vice-comite 2 fl., M. Tibald 1 fl., Nagy S. 1 fl., I. Roman, adv. 5 fl., H. Durvel 2 fl., B. Stanciu 1 fl., B. Negreă 1 fl., I. Grama 1 fl., G. Aiser 1 fl., I. Cepeș 1 fl., E. Pandrea 50 cr., G. Etveș 50 cr., A. Mejian 50 cr., G. I. Negreă 30 cr., S. Ganea 50 cr., D. Chigerean 50 cr., G. Negreă 60 cr., Is. Bunea 50 cr., Al. Raglan 20 cr., I. Cinteș 50 cr., G. Fogarași 40 cr., N. Toma 20 cr., A. Cepeș 40 cr., în total fl. 23.60

A. M. vicariu preot al Casnicuilor fl. 5.—

Prin d. B. Pop paroch în Uioara dela următorii: S. Arișean 40 cr., N. Marele 10 cr., I. Vlad 10 cr., N. Codrea jun. 1 fl., I. Giurentiu 20 cr., E. Popa 15 cr., N. Medveș 30 cr., vid M. Medveș 10 cr., T. Roșca 1 fl., I. Oprea 50 cr., Licinius, Flavius și Virgilius 15 cr., în total . fl. 4.—

Prin d. Lazar Iernea preot în Păpăciu dela următorii: cassa bisericeii din comuna Iegariștea vechiă 4 fl., produsul unei co-

lecte în popor 6 fl. 20 cr., cassa bisericească din Păpăciu 3 fl., produsul unei colecte în popor 4 fl. 14 cr., în total . . . fl. 17.34

Totalul cu giua de astăzi . . . fl. 1623.93

Sibiu, 27 Februarie n. 1880.

Comitetul central pentru ajutorarea inundațiilor.

Bursa de Viena și Pesta din 26 Februarie 1880

	Viena	Pesta
Renta de aur	101.40	101.50
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient. ung.	—	79.75
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient. ung.	93.—	93.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	81.90	82.25
Împrumutul drumurilor de fer ung.	118.75	119.25
Obligațiuni ung. de răsucupărarea pământulu	90.75	91.—
Obligațiuni ung. cu clausulă de scriere	—	88.75
Obligațiuni urbariale tempejane	89.—	89.—
Obligațiuni urbar. temej. cu clausulă de scriere	—	88.50
Obligațiuni urbariale transilvane	89.—	88.25
Obligațiuni urbariale croato-slavonice	92.—	—
Obligațiuni ung. de răsucupărarea deșanei de vin	91.25	91.25
Datorie de stat austriacă în hârtie	71.05	71.—
Datorie de stat în argint	71.80	72.—
Renta de aur austriacă	85.40	85.25
Sorți de stat dela 1860	129.—	129.—
Acțiuni de bancă austro-ung.	334.—	333.—
Acțiuni de bancă de credit ung.	303.80	303.50
Acțiuni de credit austr.	284.25	283.50
Sorți ungurești cu premii	—	113.25
Argint	—	—
Galben	5.54	5.50
Napoleon	94.17	94.40
100 marce nemțeci	57.95	57.90
London (pe polia de trei luni)	117.80	117.75

Economic.

Sibiu, 26 Februarie n. Pro hectolitru: Grâu fl. 8.80—9.80; Grâu săcărăș fl. 7.50—8.00; Săcărăș fl. 6.90—6.00; Orz fl. 4.20—4.60; Ovăș fl. 2.90—3.30

Cuceruz fl. 4.80—5.20; Mălaiu fl. 6.—6.50; Cartofi fl. 1.60—2.—; Sēmănță de cânepă fl. 9.—10.; Mazere fl. 6.—7.; Linte fl. 11.—12.; Fasole fl. 6.—7

50 chilo: Făină de plănă fl. 7.50; Slănină fl. 28.—30; Unsoare depore fl. 25.—26; Săburut pro 60 chilo fl. 16.—17; Său de luminări fl. 24.—25; Luminări de său 60 chilo fl. 28.—28.50; Săpun fl. 20.—20.50; Fân 50 chilo fl. 1.05—1.15; Cânepă pro 50 chilo fl. 16.—18. Lemne vărtoase de foc pro metru cubic fl. 3.75

Spirit pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită 42—46 cr.; Carne de vișel 55—65 cr. carne de porc 48—50 cr.; carne de berbec 30—32 cr.; ouă 10 de 25 cr.

Mediș, 26 Februarie n. Pro hectolitru: Grâu 8.80—9.20; Grâu săcărăș fl. 7.50—8.; Săcărăș fl. 6.—6.40; Ovăș fl. 3.40—3.60; Cuceruz fl. 5.—

Sēmănță de cânepă fl. 7.—8.; Fasole fl. 7.50—8 mazeră fl. —; Cartofi fl. 1.80—2; Fân fl. 1.80—2; cel vechiu; cel nou fl. —; Cânepă fl. 34—37; Slănină pro 100 chilo: fl. 55—60; Unsoare de porc fl. 50—55; Său de luminări fl. 40—50; Spirit pro grad cr. 11½; carne de vită pro chilo 40 cr. carne de porc 48—50 cr. carne de vișel — cr. ouă 5 de 10 cr. Tergul de ași a fost mai bun ca cel trecut. Cuceruzul și ovășul se treacă rapid în preț.

Estras din foaia oficială „Budapest Közlöny.“

Licitățiuni; în 31 Martie imob. lui Ioan Grammel în Boci (judec. cerc. Teaca); în 2 Martie și 2 Aprilie imob. lui Avram Călugăr în Tartaria (trib. Alba Iulia); în 12 Martie și 12 Aprilie imob. lui Teodor Crișan în Vormăia (trib. Deva); în 22 Aprilie și 2 Iunie imob. rămasulu după Ludovic Tischler în Udvarfalva (trib. M. Oșorheiu); în 30 Martie și 30 Aprilie imob. lui Toma Salmen în Călnic (judec. cerc. Sebăș); în 2 Martie și 2 Aprilie imob. călugărului George Balos în Tartaria (trib. Alba Iulia); în 13 Martie și 13 Aprilie imob. lui Alexandru Armos în Bagamer (trib. Székelyhid); în 24 Martie și 24 Aprilie imob. lui George Radu în Satulung; în 29 Aprilie imob. lui Stan Balasa Blabea în Brașov (trib.); în 5 Aprilie și 10 Maiu imob. lui George Stoica în Venetia de jos (jud. cerc. Făgăraș); în 5 Martie imob. lui Nicolau Muntean și soși în Ludoš (trib. Sibiu); în 8 Martie și 7 Aprilie imob. lui Ilie Tăzcutean în Archid (judec. cerc. Teaca); în 9 Martie și 9 Aprilie respective 10 Martie și 10 Aprilie imob. lui Ilie Pleaș în Biertan și Achim Călburean în Apel (judec. cerc. Mediș); în 13 Martie imob. lui Iosif Cseke în Vaia (trib. Mureș-Oșorheiu); în 2 Martie mobilele lui Ioan Eder neguțator în Rupea (judec. cerc.)

* Căutările sumelor trimise la acest comitet vor urma prin publicare în fiarele de aici „Telegrafului Roman“ și „Observatorului“. La cerere însă sumele se vor cuta și separat.